

(Данас, 20.2.2010)

НАТО је спреман да положи оружје. Након што је нови генерални секретар НАТО Јенс Фог Расмунсен на недавно окончаној конференцији о безбедности у Минхену („безбедносни Давос“ пошто окупља најзначајније личности у питањима безбедности) рекао да би НАТО требало да постане „глобални безбедносни форум“, што је веома далеко од супериорне војне групације која би била способна да преузме улогу глобалне интервенционистичке војне силе, чини се да НАТО више нема амбиција да се заснива само на „братству по оружју“, него да ће своје место тражити у политичким сферама, пошто су оружане интервенције постале неприхватљиве за већину чланица НАТО савеза.

Србију су на овом скупу представљали министар спољних послова Вук Јеремић и донедавни начелник Генералштаба Здравко Понош и садашњи Јеремићев помоћник. Јеремић је у Минхену изјавио да Београд неће чинити кораке који воде ка сврставању у НАТО, нити било који други војни савез, али ће на одржавању мира и стабилности сарађивати са алијансом и свим другим актерима на Западном Балкану.

Прошле јесени Збигњев Бжежински, који је и даље главни архитекта спољне политике Барака Обама, објавио је своје виђење будућности НАТО и први пут употребио термин „безбедносне мреже“, релативизујући тако војну компоненту овог савеза. Он је осудио амерички „арогантни унилатерализам у Ираку“ и „демагошку исламофобију“ који су поделили и ослабили Запад, позивајући на што је могућно тешњу сарадњу са „постимперијалном Русијом“ као најбољи дугорочни интерес САД и ЕУ, на исти начин као што су САД сарађивале са Великом Британијом, Француском и Немачком, али у „новом историјском контексту“. Одбацујући идеје које су развијане неколико последњих година у научним круговима, попут Принстонског пројекта о безбедности, да НАТО постане идеолошки дефинисан као „глобални савез демократија“, Бжежински оцењује да би оне довеле до великих тешкоћа у питањима кога укључити, а кога искључити, да би на крају било „немогуће наћи равнотежу између доктринарних и стратешких циљева“. Уместо тога, Бжежински је закључио да би НАТО требало да буде „центар глобалне мреже за кооперативну безбедност“.

Будући да је „ученица“ Збигњева Бжежинског, некадашња државна секретарка Мадлен

Пише: Драган Бисенић
понедељак, 22 фебруар 2010 11:54

Олбрајт, која се сада налази на челу радне групе за припрему нацрта новог Стратешког концепта НАТО, ће сигурно следити главне линије свог ментора. НАТО више нема јединство и солидарност као у време хладног рата. Чланови имају различита мишљења о природи и неопходности операција у Авганистану. Неслагања су порасла са обе стране Атлантика и унутар Европе о бројним питањима укључујући проширење НАТО, односе савеза са Русијом и одговарајућу поделу рада између НАТО и ЕУ. Ове опсервације забележене су у анализи „Обнављање атлантског партнерства“ коју су сачинили још 2004. Хенри Кисинџер и садашњи директор Националног економског савета САД, а ранији министар финансија Лари Самерс. Директор целог пројекта био је професор Универзитета Џорџтаун Чарлс Купчан, који и данас каже да те опсервације може само да потврди и оснажи.

Тренутно, у оквиру НАТО постоје разлике које тешко могу да се сматрају спорадичним. То су пре различите стратешке визије за будућност Алијансе: САД желе да НАТО буде инструмент за изазове глобалне безбедности, чланови из Западне Европе у алијанси виде средство везивања САД за Европу и стабилизацију и ширење Европе заједно са ЕУ, док се чланице из централне Европе фокусирају на супротстављање потенцијалној руској претњи. „Савез неће бити у стању да превазиђе ове дубоке разлике. Уместо тога, чланице морају да се науче да их толеришу и налазе разумне компромисе унутар НАТО да би НАТО остао ефикасан у одсуству јасног стратегијског консензуса“, истиче за *Дана* с
Чарлс Купчан.

Америка је већ учинила сасвим видљиве гестове попуштања и то у питањима које Русија сматра виталним за своје интересе. Спор о „ракетном штиту“ измештен је из Пољске и Чешке и пребачен даље од Москве, у Румунију и Бугарску. Друго питање јесте амерички утицај у бившим совјетским републикама. Победа проруски оријентисаног Јануковича на украјинским председничким изборима, где је само пре неколико година победила прозападна Јушченкова опција, најављује мањи утицај САД у овој земљи. За Јушченком, одлазак грузијског лидера Сахашвилија готово је изванредан.

Када је Медведев у новембру прошле године посетио Сједињене Државе и говорио о свим питањима унутрашње и спољне политика Русије, амерички аналитичари су закључили да „Русија жели нови дијалог“. Руском председнику на отворен начин је речено да се од Русије очекује помоћ у решавању иранског проблема, односно иранских амбиција у нуклеарним програмима. Јасно је да постоји и узвратна понуда, а она је без сумње везана за НАТО и његов утицај на границама Русије и у бившим државама СССР. Упитан да ли може да замисли Русију као чланицу НАТО, руски председник је, како су јавили амерички медији, дипломатски одговорио: „Никад не реци никад“.

Некадашњи помоћник америчког секретара за одбрану у Клинтоновој администрацији и директор немачког Маршаловог фонда Роналд Асмус сматра да је Русија у исто време ривал и партнер. Он указује на то да је у руским очима европски систем безбедности „натоцентричан“ и предлаже да се руској иницијативи о новој европској безбедности не каже просто „њет“, указујући на то да је „најбољи начин односа са ревизионистичком Русијом њено укључивање у чување мира и безбедности на основама демократског мира, а не архаичног концепта сфера утицаја“.

Говорећи недавно пред Спољнополитичким одбором америчког Сената, Купчан се супротставио „ремилитаризацији источних граница НАТО“, и позвао на снижавање значаја „енергетске безбедности“ у односима Русије и НАТО. „Ремилитаризација источних граница НАТО било би истовремено непотребно и безразложно провокативно у светлу крајње мале вероватноће одвраћања руске агресије против НАТО територије. Гледајући унапред, НАТО би требало да обрати пажњу на неконвенционалне претње против својих чланица, укључујући сајбер нападе, тероризам и ширење нуклеарног оружја. Питања енергетске безбедности имају место у агенди НАТО, мада то питање треба да се решава пре свега преко напора Европске уније да формулише кохерентну енергетску политику преко ЕУ – америчких консултација“, рекао је Купчан.

Радна група Мадлен Олбрајт

Мадлен Олбрајт је на поменутој минхенској конференцији о безбедности саопштила да је НАТО био савез „против СССР, а пошто СССР више не постоји, НАТО више није против Русије“. Имајући у виду да је Олбрајтова једини амерички државни секретар која је повела НАТО у рат, баш против Србије, те да је она на челу радне групе која припрема нови стратегијски концепт НАТО, промена у њеном ставу је огромна, али има континуитет са претходним НАТО концептом. Садашњи стратешки концепт усвојен је усред бомбардовања Србије, на Самиту у Вашингтону, када је уз прославу пола века постојања Северноатлантске алијансе дошло и прво велико проширење. Тада је НАТО имао 19 чланица, а сада 28. Тадашњи концепт се ослањао на Европу и на европску периферију, на земље некадашњег источног блока и бивше државе Совјетског Савеза.

Чланови радне групе којој председава Мадлен Олбрајт су донедавни генерални директор, а сада члан Управног одбора Ројал Дач Шела Јерон ван дер Вер, италијански амбасадор у Великој Британији Ђанкарло Арагона, канадска амбасадорка у Аустрији Мари Жерви Виндрикер, бивши министар одбране Велике Британије Џеф Хун, бивши

Пише: Драган Бисенић
понедељак, 22 фебруар 2010 11:54

турски амбасадор у НАТО Имит Памир, генерални секретар Мадридског клуба Фернандо Перпина Роберт Пејра, немачки амбасадор Ханс Фридрих фон Плоц, председник Националне библиотеке Француске Бруно Расин, литвански амбасадор Аивис Ронис, бивши пољски министар спољних послова Даниел Ротфелд и амбасадор Грчке у Египту Јанис Алексис Зепос.

Маурицио Молилари: Обаин приступ

Идеја о НАТО као глобалном форуму за безбедност резултат је приступа Обаине администрације међународним проблемима. Обама верује да је улога САД у 21. веку да „гради коалиције да би се нашла најбоља решења за заједничке проблеме“ као што је рекао током свог првог путовања у Европу. То значи да буде способан да укључује и да отвори САД према свим могућним савезницима. Када је реч о НАТО, оно је засновано на две, већ постојеће реалности. Прва је да НАТО данас има 17 земаља партнера у мисијама широм света, од Авганистана до Балкана, које нису у НАТО. Друга је да Кина, Русија, Индија и Пакистан деле исти интерес с НАТО у стабиловању Авганистана. Ако је током хладног рата, НАТО био савез резервисан само за западне земље, после 1991. отворен за источноевропске земље и после рата са Авганистаном применио доктрину операција ван зоне НАТО, сада Обама види потребу и могућност да на Самиту НАТО 2010. он постане форум за координацију са свим најмоћнијим силама, почевши од Русије и Кине. То је приступ безбедности који одговара Обаином мишљењу о светској економији, који га је навео да промовише нови значај Г 20 у глобалним питањима, да укључи Москву, Пекинг, Њу Делхи, али такође Џакарту, Бразилију и Ријад. То не значи да Обама жели да прошири НАТО на друге континенте. Уопште не. Он жели да НАТО буде потпуни партнер великим силама у суочавању са заједничким претњама као што су тероризам, неуспешне државе или ширење оружја масовног уништења.